



Europas store internationale fluefisker

CHARLES RITZ

– Charles Ritz er en revolutionær, sagde Ernest Hemmingway engang om sin nære ven. Og måske er det netop derfor, så få idag kender den geniale franske fluefisker og stangbygger... For fluefiskere var jo tidligere en del snobbende og tålte ikke at hæderkronede metoder og materialer blev kritiseret... Men idag har man indset at Charles Ritz var intet mindre end genial!

Af Steen Ulits

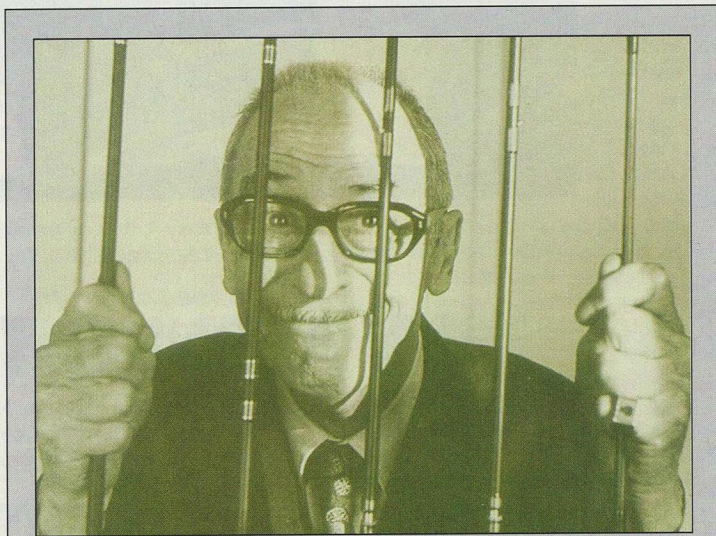
I 1976 døde Charles Ritz, 85 år gammel. Han døde lykkelig. Fluefiskeri var hans passion, og han havde som få andre muligheden for at dyrke sin lidenskab i det bedste selskab og i de bedst tænkelige omgivelser.

Charles Ritz er kendt af millioner som medlem af den hæderkronede Ritz familie, hvis luksushoteller har sat standarden verden over. Imidlertid interesserede hoteller ham ikke rigtigt. Bevares, han var da født ind i et af verdens bedste, men interessen havde han ikke rigtigt. Han ville ud i verden – væk fra Paris og Europa. Han ville til USA, og han kom det!

Charles' fader, den berømte Cesar Ritz, som havde åbnet l'Hotel de la Place Vendôme i Paris i 1898 – sendte ham i 1916 på oplæring i Ritz Carlton hotellet i New York. Her hyggede Charles Ritz sig i et lille kælderværelse med at montere og ombygge fluestænger. Her beviklede og lakerede han i timevis – til stor ærgrelse for hoteldirektøren, der ikke rigtig kunne gøre noget ved det. Charles Ritz var jo far's søn og dermed urørlig!

Charles havde et klart talent for stangbygning – et talent, der hurtigt gjorde ham kendt blandt inderkredsen af amerikanske fluefiskere. Og hans stænger var efterspurgt. Charles yndede selv at fortælle, hvordan han en dag havde genfundet en af sine egne, ombyggede stænger hos det hæderkronede firma »Abercrombie & Fitch« på 5th Avenue. Han havde i sin tid købt stangen for en slik af en pantelåner. Og nu var prisen mere end 30 gange højere!

Charles Ritz deltog i Første Verdenskrig – som amerikansk statsborger på svejtsisk side. Han



Charles Ritz var i sandhed fanget af lystfiskeriets mystik, så måske var det ikke så underligt, at han lod sig fotografere som »fange« bag et gitter af fiskestænger...

var jo international af sind! Efter krigen tog han tilbage til sit elskede New York, hvor han nu blev med-direktør på Ritz Carlton. Med New York som udgangspunkt tog han mange week-ende ture til Catskill bjergene, som lå og stadig ligger 150 km nord for denne storby.

Heroppe ville skæbnen, at han mødte den allerede da berømte stangbygger Fred Payne. Payne var sammen med Leonard to af de virkelige pionerer inden for bygning af førsteklases splitcane fluestænger. Charles Ritz blev straks bjergtaget af stangbygningsmysterier, og mange var de dage, som han fremover tilbragte sammen med Fred Payne i dennes værksted. – Det var en vidunderlig tid, fortæller Ritz i sine memoirer. – Lørdagen tilbragte vi i værkstedet – om søndagen fiskede vi med vore egne stænger!

Tilbage i Paris

I 1928 bad hans mor ham om at komme tilbage til Paris igen. Hans fader og eneste broder var døde kort efter krigens afslutning, og han var nu eneste arvtager til Ritz-imperiet. Charles Ritz forlod derfor New York og installerede sig i hotellet på Place Vendôme. Arbejde var der imidlertid ikke meget af. Moderen styrede hotellet med øvet hånd, hvilket gav Charles masser af tid til at hellige sig andre sysler. For at få tiden til at gå, åbnede han således en forretning med luksussko!

Skoene interesserede ham dog ikke synderligt. Til gengæld syslede han med helt anderledes interessante ting i bagbutikken. Her blev der høvlet bambus, limet splitter og beviklet stænger. Her førte Charles Ritz alle sine egne ideer ud i praksis, ideer, han havde fået under sin »læretid« hos Fred

Payne i USA. Bagbutikken blev ligeledes tilholdssted for redaktionen af fiskebladet »Au bord de l'eau« (»Ved vandkanten«). Redaktionsmøderne fandt sted i et sandt virvar af stænger og liner!

Og så blev der bundet fluer til den store guldmedalje! Det var i de år, hvor englænderne helt sad på fluer og fluefiskeri – med Halford og Skues som de store guruer. Ernest Hemmingway, som var en af Charles' nære venner fra tiden i USA og ligeledes bidt af fluefiskeriet, har om Ritz udtalt: »Charles Ritz er en billedstormer, en revolutionær. Han tøver ikke med at forkaste idoler til fordel for kendsgerninger«. Det måtte de engelske mestre da også sande. Charles var ingen tør teoretiker, når det gjaldt fluer og fiskeri. Han var i stedet en dygtig praktiker, som også interesserede sig for teorien bag fiskeriet. Han gav ikke meget for puristerne og deres super-nøjagtige imitationer af alle insekter i alle deres mange stadier. Han slog fast, at man kunne klare alle situationer – også ved de mest berømte kalkstrømme – med 10-20 forskellige fluer i æsken. Det var præsentationen, størrelsen og formen, der betød noget – ikke det nøjagtige mønster.

Vild med stallinger

Men ikke nok med det. Ikke blot forkastede Charles Ritz purismen →

Charles Ritz var livet igennem et stort legebarn – hvad billedet her udemærket viser. Men det var bestemt ikke leg altsammen, den dynamiske franskmænd var f.eks. den første, der lancerede fluestænger med parabolisk aktion – netop den aktion de allerfleste fluestænger har idag!



→ og dens fortalere. Han slog ligeledes fast, at stallingen var den fornemste fluefisk af alle – kalkstrømmenes selektive ørreder inklusive! Det gav genlyd i en tid, hvor engelske »river keepers« med alle midler forsøgte at holde stallingerne nede. De blev betragtet som skidtfisk, der konkurrerede med ørrederne om føden, og som derfor burde fjernes!

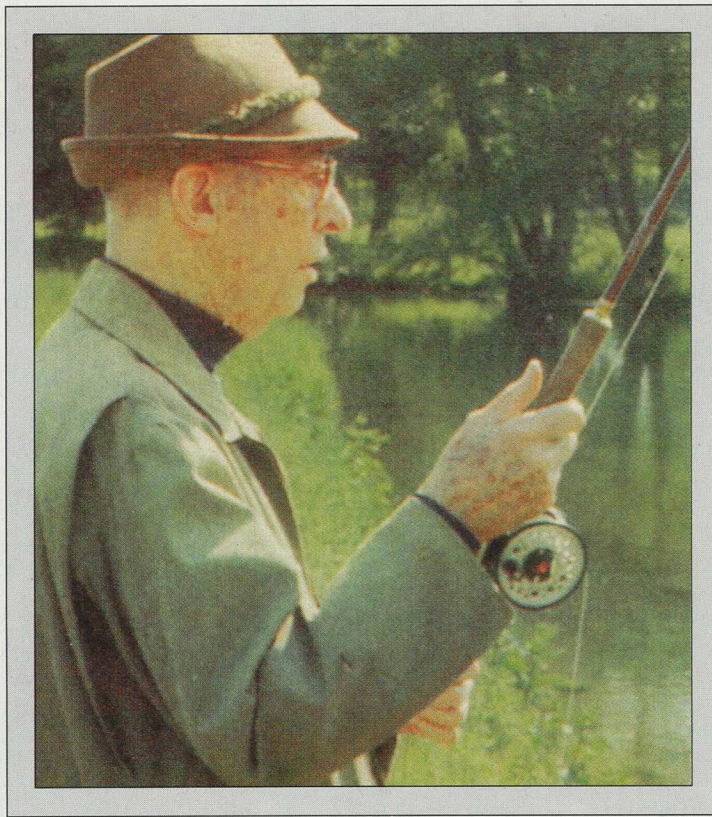
Charles Ritz elskede stallinger. Allermest holdt han af dem, der levede i den østrigske bjergstrøm Traun. De var mange, de var store, og de var super-selektive. Næppe nogen anden strøm kan opvise så svære stallinger som netop Traun, og det er uden tvivl stallingerne netop her, der overbeviste Ritz om, at de måtte have førstepladsen frem for ørreder som de vanskeligste af alle!

I sin nu så berømte bog »Pris sur le vif« (på engelsk »A Fly Fisher's Life«) remser Ritz flere grunde op til dette. Stallingerne står dybere end ørreder og har en meget smal zone over sig (»feeding lane«), hvor de vil tage tørfluen. Af samme grund kræver de en flue, som flyder langt uden at streame – længere end til ørreder. Læg hertil at de kræver mindre fluer, tyndere forfang og et behersket tilslag, og man har baggrunden til Ritz' forkærlighed for netop stallinger.

Anden Verdenskrig satte en stopper for næsten alting i datidens Europa. Nazisterne var overalt, og næppe mange andre havde dem så tæt inde på livet som netop Charles Ritz. Da tyskerne invaderede Frankrig, indlogerede ingen ringere end Herman von Göring sig nemlig på Hotel Ritz i Paris. Her havde han i lang tid sit hovedkvarter under fornemme forhold. Hvad han imidlertid aldrig blev klar over – må man i hvert fald formode – var, at den franske modstandsbevægelse holdt til i et andet værelse på selvsamme hotel!

Charles Ritz klarede sig således elegant igennem krigen og dens fortrædeligheder – lige så elegant som den ulastelige moustache, der altid prydede hans aristokratiske ansigt. Trods sit ulastelige udse-

Charles holdt allermest af fluefiskeri efter stalling, men han gik nu heller ikke af vejen for havørreder og laks... Billedet her stammer fra den nordnorske elv, Alta.



ende og sin ditto fremtoning var Charles Ritz dog langt fra nogen snob. Han var nærmere et stort legebarn, som levede sine drenge-drømme fuldt ud. Han havde tiden og pengene til at fiske hvor han ville, og når han ville. Og han gjorde det!

Normandiets kalkstrømme – her specielt floden Risle – var Charles Ritz' hjemmevande – Østrigs Traun næsten ligeså. Han fiskede overalt, hvor der var fisk – ofte inviteret på grund af hans høje status i datidens samfund. I dag er der jo ingen speciel prestige forbundet med at være hoteldirektør!

Han beskrev sine mange fiske-ture i allerede omtalte »Pris sur le vif«, hvor man også – med en vis misundelse – kan læse, hvordan han boltrede sig og dyppede sine fluer i utilgængelige vande som

Den franske fluefisker – og opfinder – var aktiv til det sidste. Billedet er taget kort før han døde i 1976 – 85 år gammel.



den sydsvenske Emå og den nordnorske Alta. Skønt tørfluefisker af overbevisning, så forstod han dog at værdsætte det mere »primitive« fluefiskeri efter laks og havørred i 10 kg's klassen efter fortjeneste!

Stangbyggeren Ritz

Allerede ved sin hjemkomst fra USA i 1928 blev Charles Ritz sat i forbindelse med Pezon et Michel – datidens store franske navn inden for bygning af splitcane fluestænger. Det blev til et inspirerende samarbejde, som resulterede i nogle af Pezon et Michel's fineste stænger – den såkaldte »PPP« serie. Efter mange års eksperimenter kunne Pezon et Michel i 1949 præsentere seks forskellige fluestænger i en serie, som de kaldte »Superparabolic P.P.P.« De tre P'er står for Progressive Pendulate Power. Med denne stangserie blev Charles Ritz således fader til begrebet »parabolske« stænger – det vil sige stænger, hvis aktionskurve tilnærmer sig en parabol. Stænger, som med stigende be-



To af historiens store lystfiskere: Charles Ritz og Ernest Hemingway. Skønt yderst forskellige afydre, bidrog de begge væsentligt til lystfiskeriets udvikling.

lastning flexer længere og længere ned i klingen. Det er en aktions-type, der egner sig perfekt til netop fluefiskeri, hvor man hele tiden arbejder med skiftende linelængde og dermed vægt uden for topøjet.

Charles Ritz gjorde sig senere til talsmand for den såkaldte »High Speed / High Line« teknik, der var et af de første gennemarbejdede forsøg på at analysere det perfekte fluekast. I sin bog bruger Ritz et helt kapitel på at forklare teknikken, hvorfor vi ikke skal komme nærmere ind på den her. Blot konstatere, at på netop denne teknik hviler en stor del af vore dages kasteteknik stadig.

»Fluestænger er som kvinder: De gider ikke lege, hvis man behandler dem dårligt!« Sådan yndede Charles Ritz at beskrive fluestænger og deres personlighed. Det fortæller også lidt om den kærlighed, han omfattede netop fluestænger med. I en lang årrække var Charles Ritz tilknyttet Pezon et Michel som teknisk rådgiver. Materialet var splitcane og produktionen begrænset til fluestænger. Små 40 års intenst arbejde med at udvikle og forbedre splitcane fluestænger havde naturligvis givet Ritz en god fornemmelse for de muligheder, der lå i splitcane som stangbygningsmateriale. Men de mange år havde ikke gjort ham til splitcane fanatiker – snarere tværtimod!

Fra splitcane til rørbygget glas
Charles Ritz havde efterhånden



Charles Ritz var naturligvis selvskrevet som medlem af den internationale »Fario Club«; en lille eksklusiv forening der talte de mest fremtrædende fluefiskere i verden. Blæsermærket her blev båret af klubbens medlemmer.

indset, at man ikke kunne få ret meget mere ud af dette materiale. Det havde på grund af sin relativt høje vægt nogle meget klare begrænsninger. Selv om de første glasfiberstænger som kom til Europa fra USA midt i 50'erne ikke var meget værd, så så Charles Ritz dog skriften på væggen: Splitcane's dage var talte. Han byggede en kombi-stang med glasfiber top og splitcane bundstykke. Bundstykket malede han sort som toppen og tilføjede et hvidt dødningehoved som symbol på, at nye tider var på vej!

I 1968 satte Charles Ritz sig så i flyet til Californien, USA. Formålet var at besøge Conolon stangfabrikken i Santa Ana. De skumle hensigter: at overbevise amerika-

nerne om at den ellers så populære topaktion *ikke* var den bedste til fluestænger.

På to dage byggede de seks prototyper på fluestænger med en helt ny aktion baseret på Ritz' teorier. De var en øjeblikkelig succes, idet Conolon's chef-designer straks lagde 3 meter til sin egen kastle-længde. *Det* overbeviste ham og lagde grundstenen til et frugtbart samarbejde omkring udviklingen af rørbyggede glasstænger. I 1971 lancerede Conolon så det håndgribelige resultat af dette samarbejde – en stangserie med den imponerende betegnelse »LFLL/HSHL«.

Udviklingen gik som bekendt videre fra glasfiber til kulfiber. De første kulfiber stænger så dagens lys midt i 70'erne. I 1976 – midt i den værste hedeølge i Paris' historie – fik Ritz besøg af sin gode ven gennem mange år, Pierre Affre, der var på vej til Island for at fiske laks. Med sig havde Affre en af de allerførste kulfiber fluestænger – en lang sag på 11 fod, som Ritz havde fået fra USA. Traditionen tro skulle stangen prøvekastet – ikke i den bagende hede ved Tir au Pigeon, hvor den slags plejede at foregå, men i den kølige kælder under Hotel Ritz!

Pierre Affre kastede nogle få gange, hvorefter Charles Ritz straks slog fast, at stangen var for blød i toppen. Resolut savede han en halv fod af toppen, flyttede ringene og lakerede stangen. Resultatet var – ifølge Affre – den bedste enhånds laksefluestang, han nogensinde havde fisket med! Tre uger senere døde Charles Ritz så, 85 år gammel.

Med Charles Ritz mistede Europa den eneste person, som i vor tid for alvor har kunnet gøre sig gældende internationalt, når det gjaldt fluefiskeri. En visionær mand, der allerede i 70'erne praktiserede og prædikede »catch and release« fiskeri med modhageløse kroge. Som var fransk mester i fluekast i 1930, 1931 og 1933. Som fiskede overalt, og for hvem 10 kg's havørreder og 20 kg's laks ikke var mere værd end stillinger på pundet. Til allersidst i sin dejlige bog »A Fly Fisher's Life« skriver han følgende: »Når du kommer i himlen, hvad du utvivlsomt gør, så kig inden for hos mig. Til den tid har jeg sikkert fundet ud af, hvor de bedste ørreder holder til. Men selv deroppe gælder det sikkert om at have teknikken i orden. Derfor: – Kom forberedt!«

